

פרשת יתרו, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

הנושא: פרשת יתרו היא תופעה קוונטית

פרשת בואו של יתרו למדבר נראית על פניה מוזרה. מנקודת מבט עריכתית, היא קוטעת את הרצף של הסיפור הדרמטי של יציאת מצרים האמור להגיע לשיאו בקבלת התורה. בעודנו מתכוננים ליום הגדול, שהוא המאורע הכביר ביותר בכל שנות קיום העולם, שבריאת שמים וארץ תלויים בו, שכל יציאת מצרים הינה רק ה'פרומו' שלו, צץ לו יתרו מ'שום מקום' כדי להשיא עצה לגדול הנביאים והמנהיגים בכל הדורות.

עוד אנו מוצאים מחלוקת יסודית ומפורסמת ב'מכילתא' בשאלה: האם הוא הגיע לפני או אחרי 'מתן תורה'? למה זה כל כך חשוב? ממתי מבטלים חז"ל את יסוד האנכרוניזם בפרשנותם? וכי היסטוריה באנו ללמוד מביקורו המפתיע של יתרו? גם למאן דאמר כי יתרו בא קודם מעמד הר סיני ואין כאן חריגה מסדר המציאות, עדיין השאלה מהדהדת: מה ראתה התורה להקדים זאת?

זאת ועוד, במה בסך הכל עוסקת עצתו של יתרו? בסדרי המשפט! לא בשאלות פילוסופיות משמעותיות! לא בענייני אמונה! לא בדרכים לכיבוש הארץ! ולא בדרכים לגייר גויים. עם כל הכבוד לפקולטות לניהול ברחבי העולם הטוחנים עד דק את עצתו, היא לא נשמעת כל כך מבריקה עד כדי כך שמשם רבנו או מי מזקני ישראל לא היה מגיע לזאת לבד. שני עניינים שהם אחד מהווים מחסום קשה של הבנה: קטיעת הרצף הסיפורי למען תוכן שחשיבותו אינה גלויה לעין. ובמה עוסקים חז"ל? האם הוא בא לפני או אחרי 'מעמד הר סיני'!!

בין שלל הפרשנויות לדורותיהם אנו מוצאים את הרעיונות הנפלאים הבאים: הסיפור מדגים את קביעת התורה כי משה הוא העניו מכל אדם. העניו מוכן ללמוד מכל אדם. זוהי גם תכונתו של החכם ה'לומד מכל אדם'. יש המצדיקים את המיקום ואת התוכן בלימוד לקח באשר לשאלה: מיהו היועץ הטוב? תשובת התורה הינה, יועץ טוב לא רק מצביע על הפגמים, אלא, ובעיקר, מציע פתרון ישים. יש המצביעים על שאלת היחס בין ה'חזון' ל'ביצוע' כתשובה לשאלות הנ"ל. משה רבנו לפי פרשנות זו, לא הצליח לרדת מדרגת ה'חזון' גם במפגש המשפטי הקטן ביותר ה'דן בסכסוכי שכנים לדוגמה. יתרו שכנע אותנו כי הדרך המנהלתית שבה הוא נוקט כדי להעביר את 'דבר האלוקים', תגרום לקריסת כל המערכות והוא יפסיד בתרתי.

אני מבקש להוסיף את תרומתי הצנועה לדיון זה תוך התמקדות בשאלה, מדוע חז"ל מתמודדים בכלל בשאלת בואו של יתרו? בהתבסס על 'העריכה והסדר', התורה מעבירה לנו מסר ברור וחד משמעי - המידע, התובנות והערכים הטמונים בפרשת יתרו, חשובים כל כך עד כדי הצגתם לפני 'מעמד הר סיני'. החשיבות אינה חלילה בהשוואת 'סדרי משפט נכונים' ל'עשרת הדברות', אלא בהדגמה מעשית של רעיון שהתקבל על ידי משה רבנו ומן הסתם על ידי השכינה. **יש נושאים בכל התחומים שעל אף שנוצרו קודם 'מעמד הר סיני' יש מקום להמשיך ולהחזיק בהם גם לאחריו.** 'מעמד הר סיני', הוא 'קו פרשת המים' התיאולוגי שאינו חוסם הרמטית כל מה שקדם לו. ברמת המצוות, רואים אנו כי מצוות שאבותינו קיימו (ברית מילה), חזרנו והצטוונו עליהן, כדי שלכל המצוות יהיה מעמד פורמאלי שווה. ברם, נושאים אחרים ימשיכו להיות תקפים, ומקור תקפותם אינו 'מעמד הר סיני', כאמירת חז"ל המפורסמת: 'דרך ארץ קדמה לתורה'.

מאידך, יתרו, הגיע גם לאחר 'מעמד הר סיני' והוא כגוי הציע פרשנות בע"פ שהתקבלה על ידי משה רבנו. זהו רעיון חדש, האם לא ניתן לכנות זאת- **תורה שבע"פ**? לאו מילתא זוטרתא היא, **ה'תורה שבכתב'** מדגימה את הרעיון של **ה'תורה שבע"פ'**, זאת, למאן שאמר כי הוא בא לאחר המעמד.

ובכן, הוא בא לפני או אחרי? תשובתי: 'גם וגם', תופעה כמעט קוונטית, בכדי ללמדנו שני עקרונות אמוניים חשובים.

להערות: hazutg@gmail.com

